

ČLOVĚK A PŘÍRODA

Zeměpis

Charakteristika vyučovacího předmětu:

Zeměpis patří do vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Předmět je koncipován pro druhý stupeň základní školy v časové dotaci 2 hodin týdně pro 6. – 8. ročník a jedné hodiny týdně pro 9. ročník.

Má za cíl seznámit žáky s naší planetou, jejím vznikem, vývojem a dopady lidské civilizace. Příroda je zkoumána jako celek, předmět zeměpis je tedy propojen mezipředmětovými vazbami např. s přírodopisem nebo fyzikou.

Žáci při poznávání světa aktivně využívají mapy, poznávají rozdíly mezi vyspělými a rozvojovými částmi světa učí se orientovat v přírodě. Zjišťují souvislosti mezi neživou přírodou a světovými ekosystémy, jejich vliv na člověka a naopak.

Naučené dovednosti pak využívají v praktickém životě.

časová dotace: 6. – 8. ročník – 2 hodiny, 9. ročník – 1 hodina

předmět zahrnuje celky: *geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie, přírodní obraz Země, regiony světa, společenské a hospodářské prostředí, životní prostředí, Česká republika, terénní geografická výuka, praxe a aplikace*

Vyučovací předmět směřuje k utváření a postupnému rozvíjení klíčových kompetencí:

učitel	žák
kompetence k učení	
<ul style="list-style-type: none">• pravidelně střídá různé formy výuky• motivuje žáky k lepším výkonům• učí žáky vyhledávat a třídit informace• klade důraz na kritické myšlení	<ul style="list-style-type: none">• je schopný se soustředit na daný problém• umí si naplánovat učení• teoretické znalosti aplikuje do praxe

kompetence k řešení problémů	
<ul style="list-style-type: none"> • zadává žákům k řešení modelové problémy z praktického života • učí žáky kriticky myslet • motivuje žáky k sebehodnocení 	<ul style="list-style-type: none"> • vyzná se v mapách a dokáže se podle nich orientovat • učí se kritickému myšlení a třídění informací
kompetence komunikativní	
<ul style="list-style-type: none"> • učí žáky nebát se říci svůj názor • vede žáky k sebereflexi • učí žáky prezentovat výsledky svých výzkumů 	<ul style="list-style-type: none"> • učí se sebereflexi • prezentuje svou práci před spolužáky • diskutuje se spolužáky o zadaném tématu
kompetence sociální a personální	
<ul style="list-style-type: none"> • vede žáky k toleranci a kamarádství v rámci třídního kolektivu včetně národnostních menšin 	<ul style="list-style-type: none"> • spolupracuje ve skupinách • respektuje názory druhých
kompetence občanské	
<ul style="list-style-type: none"> • seznámí žáky s globálními problémy lidstva a jejich dopady na planetu • vede žáky k toleranci a vzájemné pomoci 	<ul style="list-style-type: none"> • orientuje se v základních právech a povinnostech občana • dokáže vyhodnotit morální stránku problému
kompetence pracovní	
<ul style="list-style-type: none"> • vede žáky k soustavné práci • ukazuje propojení teoretických znalostí s praxí 	<ul style="list-style-type: none"> • učí se pracovním návykům a používá je • umí využívat tištěné i digitální výukové materiály
kompetence digitální	
<ul style="list-style-type: none"> • učí žáky kritickému myšlení při vyhledávání informací • učí žáky používat školní výukové programy 	<ul style="list-style-type: none"> • učí se třídit a zpracovávat informace • umí pracovat se školními výukovými programy

Zeměpis 6. ročník

Výstupy RVP ZV	Ročníkové výstupy	Učivo	Přesahy a vazby (mezipředmětové vztahy, průřezová témata, poznámky)
Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie			
<p>žák: organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů Z-9-1-01</p> <p>používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii Z-9-1-02</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientuje se v mapách • umí rozeznat a používat různé druhy map • dokáže se pohybovat v terénu podle mapy • je schopen na mapě najít místo podle zeměpisných souřadnic 	<ul style="list-style-type: none"> • komunikační geografický a kartografický jazyk • vybrané obecně používané geografické, topografické a kartografické pojmy • základní topografické útvary • hlavní kartografické produkty • statistická data a jejich grafické vyjádření • základní informační geografická média a zdroje dat • geografická kartografie a topografie 	<p>Osobnostní a sociální výchova (OSV) – rozvoj poznávání OSV – řešení problémů Environmentální výchova (EMV) – člověk a prostředí Mediální výchova (MDV) – kritické čtení</p>
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření): žák: Z-9-1-01p rozumí základní geografické, topografické a kartografické terminologii</p>			
Přírodní obraz Země			
<p>žák: prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů Z-9-2-01</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umí popsat Zemi jako planetu • rozumí důsledkům pohybů Země na život lidí • umí charakterizovat fyzickogeografickou sféru Země 	<ul style="list-style-type: none"> • Země jako vesmírné těleso • krajinná sféra • systém přírodní sféry na planetární úrovni • systém přírodní sféry na regionální 	<p>EMV – ekosystémy EMV – podmínky života EMV – životní prostředí EMV – člověk a prostředí</p>

<p>rozdílí a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu Z-9-2-02</p> <p>porovnává působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou činnost Z-9-2-03</p>		<p>úrovni</p>	
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>Z-9-2-01p objasní důsledky pohybů Země</p> <p>Z-9-2-02p uvede příklady působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vlivu na přírodu a na lidskou společnost</p> <p>Z-9-2-03p uvede příklady působení přírodních vlivů na utváření zemského povrchu</p>			
<p>Regiony světa</p>			
<p>žák: lokalizuje na mapách světadíly, oceány a mikroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny Z-9-3-01</p> <p>porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umí určit polohu světadílů • zná základní místopisné pojmy světadílů • umí charakterizovat fyzickogeografickou i socioekonomickou sféru světadílů • porovnává vyspělé a rozvojové regiony • seznámí se s rasovými, 	<ul style="list-style-type: none"> • světadíly, oceány, makroregiony světa Afrika, Austrálie a Oceánie, Antarktida poloha fyzickogeografická charakteristika socioekonomická charakteristika • modelové regiony světa 	<p>OSV – mezilidské vztahy OSV – postoje a etika Výchova demokratického občana (VDO) – společnost a stát VDO – politický život VDO – demokracie Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VES) – sousedé</p>

<p>hospodářské poměry, zvláštnosti a podrobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států Z-9-3-02</p> <p>zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich Z-9-3-03</p>	<p>kulturními i náboženskými rozdíly ve světě</p>		<p>v Evropě VES – Evropa a svět VES – jsme Evropané Multikulturní výchova (MKV) – kulturní diferenciaci MKV – lidské vztahy MKV – etnický původ MKV – postoje k odlišnostem MKV – princip solidarity EMV – člověk a prostředí</p>
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>Z-9-3-01p vyhledává v mapách jednotlivé světadíly a oceány Z-9-3-02p rozliší zásadní přírodní a společenské znaky světových regionů Z-9-3-03p charakterizuje polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry vybraných světadílů, oceánů a vybraných států</p>			
<p>Terénní geografická výuka, praxe a aplikace</p>			
<p>žák: ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu Z-9-7-01</p> <p>aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny Z-9-7-02</p> <p>uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientuje se v terénu podle mapy • dokáže zhodnotit terén a naplánovat nejlepší trasu v závislosti na reliéfu • umí se v terénu pohybovat bezpečně • je schopen reagovat na mimořádné události 	<ul style="list-style-type: none"> • cvičení a pozorování v terénu místní krajiny • geografické exkurze • ochrana člověka při ohrožení zdraví a života 	<p>OSV – kreativita OSV – řešení problémů EMV – ekosystémy EMV – podmínky života EMV – životní prostředí EMV – člověk a prostředí MDV – kritické myšlení</p>

v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech Z-9-7-03			
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):			
žák:			
Z-9-7-01p	ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu		
Z-9-7-02p	uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě		

Zeměpis 7. ročník

Výstupy RVP ZV	Ročníkové výstupy	Učivo	Přesahy a vazby (mezipředmětové vztahy, průřezová témata, poznámky)
Regiony světa			
žák: lokalizuje na mapách světadíly, oceány a mikroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny Z-9-3-01 porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti	žák: <ul style="list-style-type: none"> • umí určit polohu světadílů • zná základní místopisné pojmy světadílů • umí charakterizovat fyzickogeografickou i socioekonomickou sféru světadílů • porovnává vyspělé a rozvojové regiony • seznámí se s rasovými, kulturními i náboženskými rozdíly 	<ul style="list-style-type: none"> • světadíly, oceány, makroregiony světa Amerika, Asie, Evropa poloha fyzickogeografická charakteristika socioekonomická charakteristika • modelové regiony světa 	OSV – mezilidské vztahy OSV – postoje a etika VDO – společnost a stát VDO – politický život VDO – demokracie VES – sousedé v Evropě VES – Evropa a svět VES – jsme Evropané MKV – kulturní diferenciacie MKV – lidské vztahy MKV – etnický původ

<p>a podrobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států Z-9-3-02</p> <p>zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich Z-9-3-03</p>	<p>ve světě</p>		<p>MKV – postoje k odlišnostem MKV – princip solidarity EMV – člověk a prostředí</p>
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>Z-9-3-01p vyhledává v mapách jednotlivé světadíly a oceány Z-9-3-02p rozliší zásadní přírodní a společenské znaky světových regionů Z-9-3-03p charakterizuje polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry vybraných světadílů, oceánů a vybraných států</p>			

Zeměpis 8. ročník

Výstupy RVP ZV	Ročníkové výstupy	Učivo	Přesahy a vazby (mezipředmětové vztahy, průřezová témata, poznámky)
<p>Česká republika</p>			
<p>žák: vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy Z-9-6-01</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umí lokalizovat místní region • dokáže charakterizovat místní region na základě přírodních, 	<ul style="list-style-type: none"> • místní region poloha fyzickogeografická charakteristika socioekonomická charakteristika 	<p>OSV – poznávání lidí OSV – řešení problémů OSV – postoje a etika VDO – společnost a stát</p>

<p>hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu Z-9-6-02</p> <p>hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu Z-9-6-03</p> <p>lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit Z-9-6-04</p> <p>uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích státu Z-9-6-05</p> <p>lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech Z-9-4-06</p>	<p>hospodářských a kulturních poměrů</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže popsat fyzickogeografické a socioekonomické podmínky České republiky • umí určit místo České republiky v rámci Evropy i ve světovém měřítku • lokalizuje kraje České republiky na mapách a dokáže je charakterizovat • orientuje se v mezinárodních organizacích, kterých je Česká republika součástí 	<ul style="list-style-type: none"> • Česká republika poloha, rozloha fyzickogeografická charakteristika socioekonomická charakteristika ČR v rámci Evropy a celé Země • regiony České republiky 	<p>VDO – politický život VDO – demokracie VES – sousedé v Evropě VES – Evropa a svět VES – jsme Evropané MKV – kulturní diference MKV – lidské vztahy MKV – etnický původ MKV – postoje k odlišnostem MKV – princip solidarity EMV – člověk a prostředí MDV – media a společnost</p>
---	--	---	--

<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>Z-9-6-01p vymezí a lokalizuje místní krajiny a oblasti (regiony) podle bydliště nebo školy</p> <p>Z-9-6-02p charakterizuje přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu</p> <p>Z-9-6-03p určí zeměpisnou polohu a rozlohu České republiky a její sousední státy</p> <p>Z-9-6-04p rozlišuje přírodní podmínky ČR, popíše povrch a jeho členitost</p> <p>Z-9-6-05p uvede hlavní údaje o rozmístění obyvatelstva</p> <p>Z-9-6-06p vyhledá na mapách jednotlivé kraje České republiky a charakterizuje hospodářské poměry, přírodní zvláštnosti a kulturní zajímavosti</p>			
<p>Terénní geografická výuka, praxe a aplikace</p>			
<p>žák: ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu Z-9-7-01</p> <p>aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny Z-9-7-02</p> <p>uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech Z-9-7-03</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientuje se v terénu podle mapy • dokáže zhodnotit terén a naplánovat nejlepší trasu v závislosti na reliéfu • umí se v terénu pohybovat bezpečně • je schopen reagovat na mimořádné události 	<ul style="list-style-type: none"> • cvičení a pozorování v terénu místní krajiny • geografické exkurze • ochrana člověka při ohrožení zdraví a života 	<p>OSV – kreativita OSV – řešení problémů EMV – ekosystémy EMV – podmínky života EMV – životní prostředí EMV – člověk a prostředí MDV – kritické myšlení</p>
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>Z-9-7-01p ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu</p>			

Zeměpis 9. ročník

Výstupy RVP ZV	Ročníkové výstupy	Učivo	Přesahy a vazby (mezipředmětové vztahy, průřezová témata, poznámky)
Společenské a hospodářské prostředí			
<p>žák: posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace Z-9-4-01</p> <p>posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje základní geografické znaky sídel Z-9-4-02</p> <p>zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje Z-9-4-03</p> <p>porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umí charakterizovat problematiku světové populace • dokáže pojmenovat základní geografické znaky sídel • vidí vztahy mezi lidskými sídly a přírodními podmínkami • orientuje se v základních otázkách světového hospodářství • na mapách umí ukázat hlavní surovinové a energetické zdroje • zná základní pojmy týkající se státu • umí mezi sebou porovnat státy na různé úrovni z hlediska socioekonomických faktorů • orientuje se v hlavních aktuálních politických situacích ve světě 	<ul style="list-style-type: none"> • obyvatelstvo světa • globalizační společenské, politické a hospodářské procesy • světové hospodářství • regionální společenské, politické a hospodářské útvary 	<p>OSV – poznávání lidí OSV – řešení problémů OSV – postoje a etika VDO – společnost a stát VDO – politický život VDO – demokracie VES – sousedé v Evropě VES – Evropa a svět VES – jsme Evropané MKV – kulturní diference MKV – lidské vztahy MKV – etnický původ MKV – postoje k odlišnostem MKV – princip solidarity EMV – člověk a prostředí MDV – media a společnost</p>

<p>Z-9-4-04</p> <p>porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků Z-9-4-05</p> <p>lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech Z-9-4-06</p>			
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):</p> <p>žák:</p> <p>Z-9-4-01p uvede příklady, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí a rozmístěním lidských sídel</p> <p>Z-9-4-02p vyhledá na mapách nejznámější oblasti cestovního ruchu a rekreace</p>			
<p>Životní prostředí</p>			
<p>žák:</p> <p>porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin Z-9-5-01</p> <p>uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů) Z-9-5-02</p>	<p>žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže charakterizovat různé krajiny a určit jejich specifické znaky • umí popsat hlavní světové ekosystémy a lokalizovat je na mapě • je si vědom rizik přírodních a společenských vlivů na životní prostředí 	<ul style="list-style-type: none"> • krajina • vztah krajiny a společnosti 	<p>EMV – ekosystémy EMV – podmínky života EMV – životní prostředí EMV – člověk a prostředí</p>

<p>uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí Z-9-5-03</p>			
<p>Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření): žák: Z-9-5-01p umí pojmenovat různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozliší na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajiny Z-9-5-02p uvede příklady přírodních a kulturních krajinných složek Z-9-5-03p uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí</p>			
<p>Terénní geografická výuka, praxe a aplikace</p>			
<p>žák: ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu Z-9-7-01 aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny Z-9-7-02 uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech Z-9-7-03</p>	<p>žák: • orientuje se v terénu podle mapy • dokáže zhodnotit terén a naplánovat nejlepší trasu v závislosti na reliéfu • umí se v terénu pohybovat bezpečně • je schopen reagovat na mimořádné události</p>	<ul style="list-style-type: none"> • cvičení a pozorování v terénu místní krajiny • geografické exkurze • ochrana člověka při ohrožení zdraví a života 	<p>OSV – kreativita OSV – řešení problémů EMV – ekosystémy EMV – podmínky života EMV – životní prostředí EMV – člověk a prostředí MDV – kritické myšlení</p>

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření (slouží jako vodítko pro případné úpravy výstupů v IVP žáka od třetího stupně podpůrných opatření):

žák:

Z-9-7-01p ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu

Z-9-7-02p uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě